

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 lutego 2024 r.

Pozycja 4

POSTANOWIENIE

z dnia 15 listopada 2023 r.

Sygn. akt Ts 6/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz – przewodniczący
Bogdan Święczkowski – sprawozdawca
Michał Warciński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 23 listopada 2022 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej Zgromadzenia Sióstr [...],

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 4 stycznia 2022 r. (data nadania) Zgromadzenie Sióstr [...] (dalej: Zgromadzenie), reprezentowane przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiło o stwierdzenie, że art. 103 ust. 5 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 2253, ze zm.; dalej: ustawa o BFG) w zakresie, w jakim „różnicuje on termin do wniesienia skargi na decyzję Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w przedmiocie przymusowej restrukturyzacji dla rady nadzorczej podmiotu w restrukturyzacji (14 dni od dnia doręczenia uzasadnienia decyzji) i podmiotu, którego interes prawny został naruszony decyzją (7 dni od dnia opublikowania informacji o przyczynach i skutkach wydania takiej decyzji na stronie internetowej BFG)”, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Zgromadzenie zarzuciło, że art. 103 ust. 5 ustawy o BFG – w kwestionowanym w *petitum* skargi zakresie – powoduje nierówność traktowania podmiotów, których interes został naruszony tym samym władczym rozstrzygnięciem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego o przymusowej restrukturyzacji.

Postanowieniem z 23 listopada 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego Zgromadzenia 14 grudnia 2022 r.) Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), odmówił nadania skardze

konstytucyjnej dalszego biegu, stwierdziwszy, że nie spełnia ona podstawowego warunku wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK (wskazanie naruszonych konstytucyjnych wolności lub praw). Z orzecznictwa Trybunału wynika, że art. 32 Konstytucji wyraża jedynie zasadę ogólną „metaprawa”, a nie wolność lub prawo o charakterze podmiotowym.

W zażaleniu złożonym 20 grudnia 2022 r. (data nadania) Zgromadzenie zarzuciło, że Trybunał naruszył art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK, ponieważ błędnie ustalił, iż skarga nie spełniała wymogów określonych w ustawie. Według Zgromadzenia art. 32 Konstytucji może być samodzielnym wzorcem kontroli dla przepisu zakwestionowanego w skardze, czego dowodzi najnowsze orzecznictwo Trybunału, tj. wyrok z 1 grudnia 2020 r. wydany w sprawie o sygn. P 6/19 (OTK ZU A/2020, poz. 63). Zgromadzenie zarzuciło również, że Trybunał „dość selektywnie przywołał uzasadnienie” postanowienia z 24 października 2001 r. (sygn. SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225). Pomiął bowiem fragment uzasadnienia, w którym jest mowa o tym, że art. 32 Konstytucji wyraża zarówno zasadę równości jako normę (zasadę) prawa przedmiotowego, jak i będące pochodną tej zasady, szczególnego rodzaju prawo podmiotowe, tj. prawo do równego traktowania.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty postawione w zażaleniu nie podważają odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

2.1. W zarzutach sformułowanych w złożonym środku odwoławczym skarżące Zgromadzenie nie uwzględniło tego, że postępowanie przed Trybunałem zakończone wyrokiem z 1 grudnia 2020 r. (sygn. P 6/19) zostało zainicjowane na podstawie pytania prawnego, a nie skargi konstytucyjnej.

Trybunał zwraca uwagę, że wszczęcie postępowania na podstawie pytania prawnego nie jest uzależnione od spełnienia przez sąd warunków wskazanych w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Przesłanki rozpoznania tego środka prawnego ustrojodawca określił w art. 193 Konstytucji. Zgromadzenie nie wzięło pod uwagę tego, że rolą skargi konstytucyjnej jest m.in. ochrona wolności i praw jednostki, natomiast pytanie prawne służy kontroli konstytucyjności, która ma na celu rozstrzygnięcie wątpliwości konstytucyjnych nasuwających się przy sądowym stosowaniu prawa oraz usuwaniu norm niekonstytucyjnych (zob. wyrok TK z 12 maja 2011 r., sygn. P 38/08, OTK ZU nr 4/A/2011, poz. 33).

2.2. Za niezasadny należy uznać postawiony w zażaleniu zarzut, jakoby w skarżonym postanowieniu Trybunał w sposób „dość selektywny” odniósł się do kwestii charakteru art. 32 Konstytucji.

Wprawdzie w sprawie o sygn. SK 10/01 Trybunał stwierdził, że art. 32 Konstytucji wyraża zarówno zasadę prawa przedmiotowego, jak i szczególnego rodzaju prawo podmio-

towe, to jednak zauważył przy tym, że przepis ten ma złożony charakter. W związku z tym podstawowym problemem do rozwiązania była odpowiedź na pytanie: „czy (a jeśli tak to w jakim zakresie) prawo do równego traktowania uznać należy za konstytucyjne prawo jednostki”. W dalszej części uzasadnienia Trybunał wskazał natomiast, że „art. 32 Konstytucji wyraża przede wszystkim zasadę ogólną, i dlatego winien być w pierwszej kolejności odniesiony do konkretnych przepisów Konstytucji, nawet jeżeli konstytucyjna regulacja danego prawa jest niepełna i wymaga konkretyzacji ustawowej. W takim zakresie wyznacza on także konstytucyjne prawo do równego traktowania. Mamy tu do czynienia z sytuacją »współstosowania« dwóch przepisów Konstytucji, a więc nie tylko z prawem do równego traktowania, ale ze skonkretyzowanym prawem do równej realizacji określonych wolności i praw konstytucyjnych. W skardze konstytucyjnej należy powołać oba przepisy Konstytucji, dopiero one wyznaczają bowiem konstytucyjny status jednostki, który przez regulację ustawową lub podustawową został naruszony”.

3. W skardze konstytucyjnej skarżące Zgromadzenie uczyniło jedynym wzorcem kontroli art. 32 ust. 1 Konstytucji. W postanowieniu z 23 listopada 2022 r. Trybunał zasadnie więc przyjął, że skarga nie spełnia podstawowego warunku wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK. Z tego względu, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, prawidłowo odmówił nadania jej dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił zażalenia.

Zdanie odrębne

sędziego TK Krystyny Pawłowicz
do uzasadnienia postanowienia Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 15 listopada 2023 r., sygn. akt Ts 6/22

Na podstawie art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), zgłaszam zdanie odrębne do uzasadnienia postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 15 listopada 2023 r. w sprawie o sygn. akt Ts 6/22.

Skargę do TK w niniejszej sprawie wniosło Zgromadzenie. Uważam, że w niniejszej sprawie powinno zostać umorzona z powodu braku legitymacji skargowej skarżącego, tj. skarżącego Zgromadzenia.

Zgodnie z brzmieniem art. 79 ust. 1 Konstytucji: „Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji”.

Cytowany przepis znajduje się w rozdziale II Konstytucji, zatytułowanym: „Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela”. Zatem – zachowując konsekwencję terminologiczną – wyrażenie: „każdy” użyte w art. 79 ust. 1 Konstytucji należy rozumieć jako: „każdy człowiek i obywatel”. Rozszerzanie pojęcia „każdy” na osoby prawne lub inne podmioty niebędące „człowiekiem i obywatelem”, zgodnie z dyrektywą wykładni systemowej Konstytucji, jest nieuprawnione.

W sytuacji podmiotów zbiorowych, w tym kościelnych osób prawnych, za jedynych uprawnionych do wniesienia skargi konstytucyjnej można by uznać osoby fizyczne, będące właścicielami akcji, udziałów, wkładów itp. indywidualnych tytułów prawnych. I tylko takie osoby mogłyby w zgodzie z Konstytucją – o ile udowodnią, że ostateczne decyzje podjęte wobec tych podmiotów zbiorowych, w których posiadają tytuły prawne, naruszają ich wolności i prawa konstytucyjne – wnieść skargę konstytucyjną. Konieczna jest w tym wypadku jednak odpowiednia zmiana przepisów konstytucyjnych, które powinny taką możliwość przewidywać. W obecnym stanie prawnym jest to niemożliwe.

Biorąc pod uwagę powyższe uważam, że Trybunał powinien stwierdzić, iż skarżące Zgromadzenie nie posiada legitymacji skargowej, czego skutkiem jest konieczność umorzenia niniejszego postępowania.

Zdanie odrębne zgłosiłam przede wszystkim w celu zwrócenia uwagi na nieprawidłową praktykę ukształtowaną w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz poddania tego problemu pod dyskusję i rozwałę podczas rozstrzygania kolejnych spraw zainicjowanych skargą konstytucyjną przez podmiot niebędący „człowiekiem i obywatelem”.

Z tych względów zgłosiłam zdanie odrębne.